

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

V i s i t a t i e v e r s l a g

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	2^e Daltonschool Pieter Bakkum
Adres	Willem Witsenstraat 10
Postcode en plaats	1077AZ Amsterdam
E-mailadres school	directie@2edalton.nl
Telefoonnummer school	020-6736925
Directeur	Ronald Blikman
Adjunct-directeur	Lizet Kranen
Daltoncoördinator	Lizet Kranen (a.i.)
Aantal groepen (PO)/klassen (VO)	17 groepen
Aantal leerlingen	448
Populatie (PO)/ schoolsoort (VO)	1,0
Aantal leraren	30
In bezit van Daltoncertificaat	20
Bezig met Daltoncursus	7 leerkrachten, schooljaar 2017-2018 +3
Nevenvestigingen	Nee
Stand van zaken inspectie	Basisarrangement
Visitatieteam	
Voorzitter	dhr. Meuwese
Lid 1.	mevr. van Wolferen
Lid 2.	mevr. Verhulst
Lid 3.	mevr. Vermeulen
Datum visitatie	12 - 12 - 2016
Soort visitatie	1 ^e licentieverzoek
(besluit vorige visitatie)	2e licentieverzoek
	X Licentieverlenging
	Versnelde visitatie licentieverlenging
	Visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 81
bestuursbureau@dalton.nl

Algemene informatie, relevant om te weten bij zelfevaluatie.

Onder de vorige directeur (tot zomer 2015) is een vertrouwensbreuk ontstaan tussen directie en leerkrachten. Wantrouwen in plaats van vertrouwen was een bovenliggend gevoel. Veel tijd van het team werd (moest worden) gestoken in negatieve en niet-onderwijsinhoudelijke zaken. Daarnaast waren er tussen de groepen grote verschillen in mate van samenwerking. Er was vooral sprake van een “eilanden-cultuur”. Dit maakte dat er op verschillende gebieden een slechte doorgaande lijn was binnen de school: bijvoorbeeld met betrekking tot de kernwaarden van de school welke liggen in het Daltononderwijs.

In augustus 2015 is de voorgaande directeur gestopt en werd de net aangestelde adjunct-directeur, waarnemend directeur. Zij kreeg ondersteuning van een ervaren interim-directeur. In januari 2016 is de nieuwe directeur aangesteld en was de nieuwe directie geformeerd.

De nieuwe directie wil komen tot een professionele, transparante cultuur in een lerende organisatie waar de Daltonwaarden *samenwerking, vrijheid en verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, effectiviteit en reflectie* ook in aansturing van en binnen het team leidend zijn.

Per 1 augustus 2016 is de organisatiestructuur binnen de school aangepast. De directie wil werken met korte, directe lijnen en onderwijsinhoud leidend laten zijn. Ook in de aansturing van en het werken binnen het team moeten de Dalton-kernwaarden leidend zijn. Het middenmanagement tussen directie en leerkrachten, bestaande uit twee bouwcoördinatoren, is verdwenen. Er zijn 9 Expertgroepen ingesteld op verschillende onderwijsinhoudelijke gebieden: Dalton, Pedagogisch Klimaat, Taal, Rekenen, Lezen, ICT, Engels, Cultuur en Meer- en Hoogbegaafdheid (MB-HB). Alle Expertgroepen bestaan minimaal uit een expert (= voorzitter) en drie leerkrachten (uit alle bouwen één). Sommige expertgroepen zijn iets groter (b.v. Dalton) omdat deze in ieder geval het komende schooljaar grote prioriteit hebben. De stuurgroep (bestaande uit directie, bouwcoördinatoren en IB-ers) is per 2016-2017 opgeheven. Directie overlegt nu rechtstreeks met de experts (afzonderlijk en een aantal keren per jaar gezamenlijk) en de IB-ers (tweewekelijks). Team- en bouwvergaderingen “oude stijl” (1,5 uur durend en ook op ‘lange lesdagen’) zijn afgeschaft, zodat leerkrachten zoveel mogelijk tijd hebben om te besteden aan hun kerntaak: hun eigen klas kinderen en alles wat daar primair mee samenhangt. Wel vindt er tweewekelijks een ‘Praktisch bouwoverleg’ plaats van een half uur welke handelt over praktische (en dus niet onderwijsinhoudelijke) zaken. Onderwijsinhoud komt aan bod in de Expertgroepen en op gezamenlijke studiedagen (wanneer ook het hele team verplicht aanwezig is).

De directie heeft vorig schooljaar een analyse gemaakt van de huidige kwaliteit van het (Dalton)onderwijs op de 2^e Daltonschool. De eerste analyse vond plaats in november 2015 en de focus lag op de volgende vier onderdelen:

1. Pedagogisch handelen
2. Effectief benutten onderwijstijd
3. Taakgerichte werksfeer
4. Activerende directe instructie

Voornaamste conclusies uit deze analyse waren (zoals beschreven in het schoolplan 2015-2019):

Het pedagogisch handelen van de leerkrachten is op voldoende niveau. Met name binnen de klassen is er een voldoende pedagogisch klimaat. Echter: het gedrag van leerlingen lijkt achteruit te gaan wat betreft: orde, discipline, beleefdheid, houden aan regels, tonen van verantwoordelijkheid. Buiten de klas is er geen doorgaande lijn en zijn er geen consistente afspraken die het Daltononderwijs ondersteunen. De leerkrachten hebben te weinig kennis van/ervaring met eigentijdse didactiek. De didactiek en instructievaardigheid kent grote verschillen binnen de school, maar is gemiddeld genomen onvoldoende. De leerkrachten hebben te weinig aandacht voor feedback, evaluatie en reflectie aan/met/door leerlingen.

In juni 2016 heeft de directie twee onderwijsexperts van het KPO (Kwaliteitsondersteuning Primair Onderwijs) ingehuurd om een verder onderzoek te verrichten naar de kwaliteit van het onderwijs, met specifieke aandacht voor de Dalton-uitgangspunten. Samen met directie en leerkrachten keken zij naar:

- reflectie op het leerproces en het proces van zelfstandigheid, samenwerking en eigen verantwoordelijkheid;
- de afstemming in de les;
- de verantwoordelijkheid van leerlingen voor organisatie en proces;
- de actieve betrokkenheid van leerlingen.

Uit het KPO-rapport (augustus 2016):

“We kunnen concluderen dat we een aantal vormkenmerken schoolbreed terugzien. Zoals het werken met weektaken, de mogelijkheid om samen te werken en differentiatie in tijd en verwerking tijdens de lessen. Deze kenmerken zijn echter nog te elementair om ten volle van betekenis te zijn voor het leerproces van leerlingen”.

Om echt van betekenis te zijn voor de leerlingen is een verdere ontwikkeling nodig van het systeem: van vormkenmerken naar een meer betekenisvolle en functionele toepassing. Wanneer we bijvoorbeeld kijken naar coöperatief leren, dan zien we dat de leerlingen op de 2^e Daltonschool schoolbreed de mogelijkheid krijgen om samen te werken. Echter om echt van betekenis te zijn voor het leren is het van belang dat er eisen gesteld worden aan de samenwerking, dat die samenwerking functioneel is voor het proces en dat de leerkracht feedback geeft. Al deze elementen kunnen op de 2^e Daltonschool sterker ontwikkeld worden.”

De conclusies van het KPO passen in het beeld dat de directie heeft van de school.

In het schoolplan 2015-2019 werd al geschreven over het Daltononderwijs: “De Daltonprincipes zijn te weinig zichtbaar in de school en ook te weinig ontwikkeld. De leerlijnen m.b.t. de Daltonprincipes ontbreken. Het werken met de weektaak is te weinig afgestemd en ook daar ontbreekt de doorgaande lijn. De taak is te weinig uitdagend. De onderzoekende houding wordt nog te weinig gestimuleerd.” En ook:

- De zelfcorrectie van leerlingen wordt te weinig ingezet
- Het coöperatief werken wordt te weinig ingezet
- De zelfstandigheid van leerlingen wordt te weinig gestimuleerd
- De leerkrachten hebben te weinig aandacht voor feedback, evaluatie en reflectie aan/met/door leerlingen.

Qua Daltonontwikkeling valt er winst te boeken. Vanaf 2015-2016 is hier een goede start mee gemaakt en in een “hoge versnelling”. In korte tijd zijn er verschillende verbeteringen doorgevoerd. De ontwikkeling van het Daltononderwijs zal deze en de komende jaren ook prioriteit blijven behouden (zie ook het jaarplan 2016-2017 en het meerjaren beleidsplan).

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

aanbeveling 1.

Pas de taakbrief zo aan, dat leerlingen zichtbaar hun eigen planning op de taakbrief kunnen aangeven en zorg voor een doorgaande lijn door de hele school.

evaluatie school

Hier hebben we winst geboekt.

Alle kleuters werken nu met een eigen weektaak, ze maken op maandag zelf een planning en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken gedurende de week. Er is een opbouw qua taken, passend bij de leeftijd van het kind. Opgemerkt dient te worden dat er differentie in niveau, tempo en hoeveelheid mogelijk is. Naast het werken met de weektaak (verplichte taken) hebben de kleuters de mogelijkheid om activiteiten te kiezen met behulp van het digitale keuzebord. Aan het eind van de week geven de kinderen aan hoe het werken met de weektaak is gegaan. Ze bespreken dit met de leerkracht en/of kleuren de smiley die van toepassing is.

In de groepen 3 tot en met 6 is de doorgaande lijn duidelijker geworden. Al deze groepen werken met een A-taak (basis lesstof), B-taak (uitdagende lesstof) en C-taak (keuzewerk). De kinderen plannen zelf wanneer ze welke activiteiten gedurende de week maken. De kinderen hebben verplichte opdrachten (A- en/of B-taken) en keuzewerk (C-taak). Aan het eind van de week geven de kinderen aan hoe het werken met de weektaak is gegaan. Ze bespreken dit met de leerkracht en/of kleuren de smiley die van toepassing is.

In groep 5 vermelden de leerkrachten tegenwoordig aan welke doelen de kinderen per week werken. Dit wordt eveneens op de doelenmuur genoteerd, zodat de kinderen goed weten wat ze gaan leren.

In de groepen 7 en 8 wordt met 'meerweekse' planningen gewerkt. De kinderen werken vanaf groep 7 met een agenda. Ze noteren in hun agenda welke taken ze wanneer maken.

De inzet van het keuzewerk verdient aandacht. Het is nu nog te veel dat eerst de A- en/of B-taak af moet en pas daarna mag een kind keuzewerk gaan maken. Ook is het nog erg leerkrachtgestuurd. Bij de weektaken mag nog meer gedifferentieerd worden in niveau, tempo en hoeveelheid. Hier willen wij graag verandering in aanbrengen en hebben wij derhalve opgenomen als actiepoint in het Daltonontwikkelpuntenplan.

bevindingen visitatieteam

We zien dat leerlingen de kans krijgen en die ook benutten om een planning te maken van hun werk. Ook bij de 4- en 5-jarigen vindt planning van twee tot drie taken in een week plaats. Helemaal een doorgaande lijn zien we (nog) niet. Er wordt in de groepen 5 en 6a geëxperimenteerd met 'de hele dag dalton'. De meerweekse planningen in de groepen 7 en 8 bevalt de leerlingen goed. Evenwel zijn sommige van hen er achter dat de valkuil kan zijn dat je taken uitstelt en dan in de knel komt.

aanbeveling 2.

Geef kinderen op basis van vertrouwen structureel de mogelijkheid inbreng te hebben bij het samenstellen van taak- en keuzewerk, rekening houdend met de verschillen tussen leerlingen.

evaluatie school

Kinderen krijgen de mogelijkheid om de taak deels zelf samen te stellen.

Als kinderen uit de groepen 1 en 2 het bijvoorbeeld leerzaam, uitdagend of leuk vinden om een taak te maken die niet op hun eigen weektaak staat, dan mogen ze deze taak als extra taak plannen. In deze groepen hebben de kinderen veel keuzevrijheid en bepalen ze grotendeels zelf wat ze gaan doen, met behulp van het digitale keuzebord.

Bij de groepen 3 tot en met 8 krijgen kinderen binnen de C-taak de mogelijkheid te bepalen wat ze zelf willen leren. Dit is nog wel leerkrachtgestuurd. Kinderen hebben deels eigen inbreng, maar dat kan uitgebreid worden. Het gebeurt te weinig dat kinderen aangeven wat ze willen leren, hoe ze dat willen doen en wat of wie ze daarbij nodig hebben. Hier ligt nog altijd een ontwikkelpunt.

bevindingen visitatieteam

Zoals door de school aangegeven is hier nog wel de nodige vooruitgang te boeken. Voordat kinderen b.v. aan de C-taak toekomen hebben ze al de nodige tijd moeten besteden aan de door de leerkracht opgegeven taak. En niet alle leerlingen komen al aan de C-taak toe. Anderzijds is het zo dat de school een uitstroom kent van 80% havo en vwo. Er zijn veel leerlingen die potentieel wat in hun mars hebben. Dat kan beter en meer 'uitgebuit' worden dan nu gebeurt.

aanbeveling 3.

Breid zelf nakijken kinderen uit t.b.v. reflectie op het eigen werk. Evalueer en reflecteer dagelijks met aandacht voor proces en opbrengst en besteed daar op de taakbrief aandacht aan.

evaluatie school

In vrijwel alle groepen zijn elementen van zelf nakijken terug te zien. Vrijwel alle leerkrachten reflecteren met de kinderen, bijvoorbeeld aan het eind van een les, aan het eind van de dag of aan het eind van de week. Leerlingen geven bijvoorbeeld op de weektaak aan hoe het werken met de weektaak gegaan is.

Wij zien hier echter nog een duidelijk ontwikkelpunt. De doorgaande lijn ontbreekt en we willen graag effectieve reflectiegesprekken met kinderen voeren. We hebben dit dan ook opgenomen in het Daltonontwikkelpun.

bevindingen visitatieteam

Dit was niet de meest lastige aanbeveling. De school heeft daar dan ook snel het e.e.a. aan gedaan. Niet helemaal duidelijk voor ons is hoe structureel het gebeurt. En is er wel eens nagedacht over functioneel gebruik van eigen werk nakijken? Van lastige sommen kan je er 20 laten maken en dan pas gaan kijken of het goed is gegaan, maar dat kan ook al na het maken van b.v. maar 5 sommen. Zo komt een leerling sneller achter eventueel gemaakte fouten of krijgt juist sneller de beloning dat het goed ging.

De kernwaarde reflectie moet de komende jaren zeker meer ontwikkeld worden.

aanbeveling 4.

Beschrijf in een plan de Daltonontwikkeling en de borging gedetailleerd op basis van een duidelijke eigen Daltonvisie

evaluatie school

Gedurende schooljaar 2015-2016 is het Daltonhandboek en het Daltonontwikkelpun geschreven. Alle informatie uit de op pagina's 2 en 3 genoemde analyses is hierbij meegenomen. In oktober 2016 is dit met de medezeggenschapsraad van de school besproken en goedgekeurd.

Tevens hebben wij leerlijnen voor de daltonkernwaarden opgesteld. Wat vinden wij belangrijke doelen en op welke leeftijd zouden kinderen bepaalde doelen moeten kunnen behalen? Hierover is met het team gesproken en gezamenlijk zijn de leerlijnen uiteindelijk vastgesteld. Hierdoor weten leerlingen, leerkrachten en ouders wat we van de kinderen verwachten. Vervolgens is gesproken hoe we aan de leerlijnen gaan werken. Welke middelen, materialen, werkvormen, instructies, methodes, enzovoort gaan wij inzetten, zodat de leerlingen de doelen gaan behalen? Hierbij vinden wij een doorgaande lijn binnen de school belangrijk.

In schooljaar 2015-2016 heeft een collega de opleiding tot daltoncoördinator afgerond. Deze collega is echter op een andere daltonschool in Amsterdam gaan werken. Dit maakt dat wij op zoek zijn naar een nieuwe collega/twee nieuwe collega's die de opleiding tot Dalton coördinator willen volgen en deze functie in de nabije toekomst gaan bekleden. Tot die tijd zal de adjunct-directeur de taken van de daltoncoördinator op zich nemen.

bevindingen visitatieteam

Team en directie hebben zich de laatste anderhalf jaar gerealiseerd waarom zijn we ook al weer daltonschool. Waarom willen we dat? Er is een goed verzorgd en duidelijk Daltonhandboek geschreven. Theorie zowel als praktijk op de 2^e Daltonschool zijn in beeld gebracht. Ook beschrijft de school waar ze in de komende tijd naar toe wil.

In bijlage 1 van het handboek zijn de leerlijnen uitgewerkt. Aan de beschrijving van de leerlijnen van de kernwaarden reflectie en effectiviteit zien we dat er nog het e.e.a. ontwikkeld moet worden. De beschrijving bij de leerlijnen van de kernwaarden vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerking is veel uitgebreider; al meer uitgekristalliseerd.

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Goed	<i>Scores zijn door de directie, in overleg met de intern begeleiders, toegekend op grond van de hierboven genoemde analyses, afgenomen enquêtes leerlingen, leraar, ouders, flits- en lesbezoeken, enzovoort.</i>
Voldoende	
Matig	
Onvoldoende	

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

Wij zien genoemde indicatoren bij onze leerlingen terug.

bevindingen visitatieteam

De kinderen van de groepen 3 t/m 8 kunnen middels een taakbrief werk wekelijks inplannen. De taakbrieven hebben veelal dezelfde inhoud. Kinderen vinden het maken van de taakbrief erg belangrijk. De kinderen nemen soms de taakbrief mee naar huis, maar op mijn vraag of de taakbrief individueel wordt geëvalueerd is het antwoord nee.

Kinderen mogen vooral in de bovenbouw keuzes maken in de verwerking van leerstof. De ene maakt een werkstuk, de ander maakt een website. Vooralsnog hebben we geen kinderen gesproken die actief het eigen leerproces vormgeven.

De leerlingen verwerken nog veelal het werk op een gepland tijdstip. Er wordt voor rekenen, taal en spelling in 3 niveaus verwerkt.

In de groepen 7 en 8 plannen de leerlingen in een agenda. In groep 8 plannen de leerlingen zelfs een maandtaak.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakinhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

Wij vinden dat genoemde indicatoren op voldoende niveau bij de leraren terug te zien zijn. Indicator 1.5 scoren we niet goed genoeg, omdat we bijvoorbeeld vinden dat de leerlingen nog meer hun eigen leerproces mogen vormgeven. Hier kunnen we nog verbeteren.

bevindingen visitatieteam

Kinderen krijgen duidelijke kaders van leerkrachten. Bij het maken van deze kaders worden de kinderen weinig betrokken. Leerkrachten werken op 3 niveaus en instructiemomenten waren zichtbaar tijdens de visitatie. De leerkrachten houden rekening met verschillen maar leveren geen maatwerk voor elk kind. Leerlingen gaven vooral in de bovenbouw aan dat wanneer ze op woensdag al klaar zijn met het werk er vaak geen vervolg is, behalve Rekeningtellers of een Bakkaart. Dit wordt door meerdere kinderen als saai ervaren. Gelet op de leerlingenpopulatie mag het ambitieniveau wel omhoog. De leerlingen kunnen o.i. beter op maat bediend worden dan nu het geval is. Werken met b.v. Snappet of een ander instrument kan een krachtig hulpmiddel zijn.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Dit onderdeel was voorgaande schooljaren onvoldoende. Er was geen cultuur van vertrouwen. Afspraken waren niet duidelijk en de afspraken die er waren, werden onvoldoende nageleefd. Het team was druk met teambuilding en niet met de ontwikkeling van het onderwijs. We zien hier gelukkig een structurele, duidelijke verbetering.

bevindingen visitatieteam

We hebben de leerkrachten als enthousiast ervaren. Toch heeft het visitatieteam niet een algehele verbondenheid ervaren.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Indicator 2.4 verdient met name bij de groepen 1 en 2 aandacht. De leerkrachten waren voorheen vrijwel altijd voor alle leerlingen beschikbaar. We zijn dit jaar schooljaar begonnen met het werken met het vraagteken. De leerling geeft aan dat het een vraag heeft door zijn of haar foto onder het vraagteken te hangen. De leerling leert om te gaan met uitgestelde aandacht en leert om met een andere betekenisvolle opdracht verder te gaan. De leerkracht helpt de leerling zodra dit mogelijk is.

Indicator 2.5 verdient aandacht. Er is geen duidelijke lijn voor het zelfstandig nakijken van gemaakt werk. Dit is als actiepunt opgenomen (zie Daltonontwikkelplan).

bevindingen visitatieteam

We zagen in de verschillende groepen leerlingen zelfstandig werken. Het vraagteken werd op een goede manier uitgelegd aan het visitatieteam. Bij de hele-dag-Dalton was de zelfstandigheid in keuzes maken en zelfstandig van de ene naar de andere taak goed te merken.

Zoals jullie zelf al aangeven heeft dit punt jullie aandacht. Maak gebruik van de bevindingen van de pilotgroepen en zorg dat het op een goede manier door de hele school wordt uitgevoerd. Dit geldt ook voor de doorgaande lijn nakijken die jullie al als actiepunt hebben opgenomen.

Jullie leerlingenpopulatie kan misschien wel meer zelfstandigheid aan dan jullie nu denken.

Wanneer je als leerkracht de SLO-doelen volgt (zoals in groep 1 / 2) dan kunnen kinderen meer op maat werken. Ze kunnen actief deel uitmaken van dat wat ze willen en kunnen leren. Denk aan de assignments van Helen Parkhurst.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

2.7 Initiatief nemen mag nog meer bij de leerlingen worden gelegd.

2.9 Gebeurt nog te weinig. We zouden hier bijvoorbeeld met behulp van keuzewerk meer aandacht aan kunnen besteden. We zouden ook meer met meervoudige intelligentie kunnen doen. Er zit zoveel talent binnen onze leerling populatie, op allerlei gebieden!

bevindingen visitatieteam

Het team gaat zo te zien graag voor een verbeter slag op dit gebied. Uit de gesprekken met een aantal leerkrachten, maar ook de directie en de IB'ers merkten we de wens om zelfstandigheid te blijven bevorderen. Probeer het niet alleen in middelen, structuren en werkvormen te zoeken. De basis is de manier van omgang met de leerlingen. Belangrijk is dat alle teamleden naar de leerlingen uitstralen dat ze goed kunnen omgaan met de zelfstandigheid die jullie van ze verwachten.

De leerlingen ontvangen niet in alle groepen dezelfde mogelijkheden om te plannen, keuzes te maken en eigen verantwoordelijkheid te nemen. Daardoor zijn de leerlingen erg afhankelijk van de leerkracht en wordt ze een stukje ontwikkeling ontnomen.

We zagen, net als jullie zelf, ook dat er veel talent is in jullie leerlingenpopulatie op verschillende gebieden. Het zou mooi zijn om hier structureel mee aan de slag te gaan. De inzet van ouders (vaker dan 1 keer per jaar) kan wellicht waardevol zijn.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Net als de talenten van leerlingen, kunnen de talenten van leraren effectiever ingezet worden binnen onze school.

Leerkrachten krijgen nu meer ruimte om initiatieven te nemen. Zo is de Pilot 'de hele dag Dalton' een initiatief geweest vanuit leerkrachten.

bevindingen visitatieteam

De pilot de-hele-dag-Dalton zag er veelbelovend uit. Hopelijk gaat deze manier van werken in de hele school worden uitgevoerd. Deze pilot was ook al in groep 3 gedaan vorig schooljaar, is dit ook voortgezet in groep 4? Maak gebruik van de vaardigheden die deze leerlingen al hebben op dit gebied. De doorgaande lijn is nu niet gewaarborgd en ook niet door ons gezien.

Het visitatieteam beaamt dat de talenten van leraren (en IB'ers) effectiever ingezet kunnen worden. Collegiale consultatie is dan ook aan te raden.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Deze indicatoren zien wij op voldoende niveau terug bij onze leerlingen.

bevindingen visitatieteam

Er wordt gewerkt met maatjes. De lijst met maatjes hangt zichtbaar voor de leerlingen in iedere groep. De taak kent opdrachten waar de leerlingen samen aan werken.

In gesprekken met kinderen is veelal gezegd dat samenwerken (maatjeswerk) plaats vindt in de basisvakken.

Leerlingen gaan met respect met elkaar om, staan klaar om elkaar te helpen.

Na een spreekbeurt die wij zien beoordelen de klasgenoten de spreker op een beargumenteerde wijze.

Kinderen in de bovenbouw werken structureel samen aan projectwerken.

Kinderen geven aan graag samen te werken.

Naast het maatjes werk en projectwerken zijn er geen andere vormen van samenwerken waargenomen of verteld door de kinderen.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

Indicator 3.5 verdient aandacht. Dit schooljaar zijn we bezig om diverse coöperatieve werkvormen te implementeren en evalueren.

bevindingen visitatieteam

Coöperatieve werkvormen hebben we weinig waargenomen. In gesprekken met kinderen geven deze aan dat ze dit niet kennen en in gesprek met de leerkrachten wordt aangegeven dat dit tijdens de instructieplaats vindt.

De leraren en leerlingen gaan op een respectvolle wijze met elkaar om. Kinderen geven aan altijd met vragen naar de leerkrachten te mogen om samen tot de oplossing te komen.

Samenwerken is vooral samen aan het werk. Er kan meer uit het samenwerken gehaald worden door kinderen samenwerkingsvaardigheden aan te leren, ze inzichten te geven in verschillende vormen van samenwerken en het effectief inzetten van deze verschillende samenwerkingsvormen.

Tijdens de visitatie is een veilig pedagogisch klimaat waargenomen en dit is door leerlingen en leerkrachten bevestigd.

Tijdens de gymles was er duidelijk sprake van samenwerken. De gymleerkracht heeft de leerlingen duidelijke structuren en handvatten gegeven om samen te bewegen en samen tot oplossingen te komen.

Zorg dat talenten van leerkrachten zichtbaar worden. Dat kan je naar boven halen in collegiale consultatie met goede vraagstelling en de juiste feedbacktraining.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

3.9 De school is voor veel collega's lange tijd geen veilige omgeving geweest. Sinds de directiewissel zien we verbetering in veiligheid en communicatie en voelen collega's zich veiliger.

bevindingen visitatieteam

Het team van de 2^e Daltonschool is veel aan het ontwikkelen. Teamleden, ouders en kinderen zijn positief over de nieuwe ontwikkelingen waarbij er sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid en samenwerken. De leerteams zorgen samen dat de school zich in een hoog tempo verder ontwikkelt. Leerkrachten spreken hier enthousiast over.

De school kan meer een oefenplek zijn voor democratisering en socialisering door een leerlingenraad te installeren en deze in de ontwikkeling van de school ook een rol te geven. Dan is er nog meer sprake van samen ontwikkelen.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

Deze indicatoren zien wij op voldoende niveau terug bij onze leerlingen.

bevindingen visitatieteam

Zoals hierboven eerder aangegeven maken leerlingen een planning van hun weektaak (zie beschrijvingen bij 'bevindingen visitatieteam' bij aanbevelingen 1 en 3).

Op taakbrieven is ook de gelegenheid om met een smiley en in hogere leerjaren met een beschrijving terug te kijken op het gedane werk.

Wij hebben niet echt kunnen zien en/of checken hoe kritisch kinderen zijn t.o.v. hun werk en werkhouding als ook hun gedrag. Onze indruk is dat daar meer uit te halen is zeker gelet op de samenstelling van de leerlingpopulatie; veel doorstroom naar havo en vwo.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

Reflecteren verdient aandacht. We gaan ons dit schooljaar verdiepen in het voeren van effectieve kindgesprekken en we gaan onderzoek doen naar de mogelijkheden van het werken met portfolio's.

bevindingen visitatieteam

Het team geeft hier duidelijk aan wat de stand van zaken is. Er is een actieplan opgesteld. Dat loopt tot en met het schooljaar 2018. Is het een idee dat plan straks met de aanbevelingen van deze visitatie aan te vullen, c.q. aan te passen over een periode van vijf jaar; dus tot 2021?

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

Ook op schoolniveau verdient reflectie aandacht. Leerkrachten waren het niet gewend om bij elkaar of op andere (Dalton)scholen te gaan kijken. Ze krijgen daar nu meer ruimte voor. Er zijn mogelijkheden voor collegiale consultatie en scholenbezoeken. Collega's moeten er nog aan wennen dat ze dit in hun persoonlijk ontwikkelplan op kunnen nemen en aan de directie mogen voorleggen.

bevindingen visitatieteam

Van collegiale consultatie bij collega's binnen de school als ook bij die van andere daltonscholen valt veel te leren. De insteek moet zijn dat je bij elkaar kijkt om te zien en ervaren wat goed gaat bij een andere en daarmee je voordeel te behalen voor jezelf en uiteindelijk voor de leerlingen die je als leraar toevertrouwd krijgt.

5. Effectiviteit/ doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Voor alle kernwaarden zijn leerlijnen opgesteld, zodat voor de leerlingen, ouders en leerkrachten duidelijk is wanneer we wat van een leerling verwachten qua zelfstandigheid, samenwerking, vrijheid en verantwoordelijkheid, reflectie en effectiviteit. Naast de Daltonontwikkelingen zijn we hard bezig om voor verschillende vakgebieden ambitieuze doelen, passend bij onze leerling populatie, te stellen. Dit doen we door ons onderwijsaanbod te compacten (b.v. met rekenen), te verrijken (b.v. uitdagende rekenopdrachten) en te verbreden (b.v. met Engels).

De leerlingen kunnen wel degelijk effectief met hun leertijd en persoonlijke doelen omgaan. De uitdaging van school ligt in het stellen van ambitieuze doelen.

bevindingen visitatieteam

We hebben gezien dat de methodes worden gevolgd, zodat leerdoelen worden behaald. De ambitieuze doelen, passend bij de leerlingenpopulatie constateren we niet. Wordt hier bedoeld dat voor de vakken rekenen, taal en spelling op 3 niveaus wordt gewerkt dan is dit wel het geval.

Leerlingen kunnen effectief met leertijd omgaan. De inbreng van persoonlijke gestelde leerdoelen hebben we niet geconstateerd.

Door op maat te werken en krijgen kinderen beter inzicht in de eigen ontwikkeling, kunnen zij beter persoonlijke doelen stellen. Ze weten dan waar ze aan moeten/ kunnen werken.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Vrijwel alle leerlingen gaan met plezier naar onze school. Jaarlijks stroomt gemiddeld 90% van de kinderen uit naar de havo of vwo. Dit heeft ervoor gezorgd dat ontwikkelingen op deze indicatoren helaas uit zijn gebleven. 'We doen het toch goed'.

Mede door de verschillende analyses ziet het team nu in dat wij meer uit onze leerlingen kunnen halen, dan dat wij tot nu toe hebben gedaan. Het onderwijs passend (uitdagend) maken, motiverende instructies, werkvormen en taken aanbieden passend bij interesses en ontwikkeling van leerlingen, verdient aandacht.

Het samenstellen van een beredeneerd aanbod is binnen de gehele school een speerpunt.

bevindingen visitatieteam

De evaluatie van de doelmatigheid en effectiviteit op leraar- en schoolniveau heeft het visitatieteam terug gezien. We onderschrijven de noodzaak een beredeneerd aanbod samen te stellen voor zowel de leerlingen als de leerkrachten van de school. (Onderwijs op maat!)

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de Daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Hier liggen aandachtspunten. Zie de beschrijving indicatoren op leraarniveau.

bevindingen visitatieteam

Data verzamelen en duiden: groei zichtbaar maken en verantwoorden. Zorgen voor meer passend onderwijs.

6. Borging

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de Daltonontwikkeling en beschrijft dit in een Daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de Daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een Daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar Daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft Daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de Daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de Daltonontwikkeling en de kwaliteit van het Daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij Dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de Daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de Daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar Daltonontwikkeling.

evaluatie school

Wij zijn vorig schooljaar begonnen de 'Daltonbasis' op orde te krijgen. Met de onderdelen waar we in onze ogen matig op scoorden, hebben we een flinke start gemaakt. We werken nu doelmatig aan daltonontwikkeling. Dit is echter jaren nauwelijks gebeurd dus er zijn nog voldoende uitdagingen aan te gaan. Team, directie, bestuur en ouders hebben echter vertrouwen dat we samen door kunnen gaan op de ingeslagen weg.

We hebben dit schooljaar enquêtes uitgezet onder leraren, leerlingen en ouders. Deze informatie gebruiken we om tips en tops duidelijk te krijgen. Waar zijn de verschillende partijen trots op en waar liggen verbeterpunten? Deze informatie gebruiken we om ons daltononderwijs verder vorm te geven.

bevindingen visitatieteam

Het was duidelijk zichtbaar dat het team zich met veel enthousiasme inzet om het daltongehalte van de school te vergroten en de resultaten hierin te verhogen. Er zijn veel proeftuintjes waarin men bezig is om te experimenteren welke werkwijze het beste past bij de populatie van de school. Er is een daltonhandboek opgesteld met het team waarin een duidelijke planning en de te behalen doelen zichtbaar zijn.

Het is goed om doorgaande leerlijnen te ontwikkelen voor de leerlingen vanuit de verschillende experimenten. Advies van het visitatieteam is dat er niet te veel tegelijkertijd wordt opgepakt maar de ontwikkelingen goed af te stemmen. Zo ontstaat er voor de leerlingen een logisch opbouw in hun daltonontwikkeling. En voor de leerkrachten een 'behopbare' taak om uit te voeren.

De school geeft aan op kort termijn het team in de gelegenheid te stellen om dalton-inspiratie op te doen bij elkaar maar ook bij andere dalton scholen. Er zijn kijkwijzers waarmee de klassen bezocht worden om de kwaliteit in beeld te houden.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

Uit de gesprekken met leerlingen

Wij voeren een gesprek met een vijftal kinderen. Deze kinderen zijn door de leerkrachten benaderd het gesprek te voeren. De school heeft geen leerlingenraad.

Waarom is deze school een dalton school?

Er is sprake van verantwoordelijk zijn voor je werk of je maatje. Je kunt fijn samenwerken op deze school. Soms met iemand die je niet zo leuk vindt. En dat moet je ook leren. Kinderen ervaren de verschillende werkplekken ook als positief. Het zelf kunnen kiezen van verwerken van het werk is ook fijn. Een blokje op je tafel leggen is handig, dan kan de juf zien dat je een vraag hebt.

In groep 6 wordt het soms als lastig ervaren dat wanneer je werk af is je eigenlijk niet weet wat je dan kunt doen?

Er zijn alleen verschillende 2 en 3 sterren niveaus voor rekenen, spelling en taal.

Kinderen vinden dat er betere afspraken op schoolniveau gemaakt moeten worden.

Het voetballen in de pauze is daar een voorbeeld van. Soms worden kinderen weleens gepest op deze school, maar daarvoor is een Sova-training ingezet.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

De ruimten waar we lunchten met een groot team leende zich niet om een 'centraal' gesprek te voeren. Het visitatieteam heeft zich verdeeld onder de aanwezige leerkrachten. Deze kijken nog wel terug naar wat voorbij is, maar hebben toch ook duidelijk de focus gericht op de nabije en wat verder toekomst. Er is duidelijk gekozen voor het weer oppakken van daltononderwijs. Per slot van rekening dient de naam van de school, 2^e Dalton school, weer eer te worden aangedaan.

In de gesprekjes tijdens de groepsbezoeken informeren leraren ons uitstekend over wat ze doen en waarom ze het zo doen.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

Het visitatieteam begint de dag met een gesprek met de schoolleider Ronald Blikman, adjunct/daltoncoördinator Lizet Kranen en teamleden Astrid en Karin.

Het visitatieverslag is opgesteld door Roland en Lizet met input van het hele team.

Ronald is trots op de vele investeringen van verschillende teamleden de laatste maanden. Het team komt uit een zware periode van rouw en verlies. Bovendien zijn er directiewisselingen geweest. Nog steeds is het met elkaar zoeken naar hoe de neuzen de zelfde kant op komen te staan. Vooral de doorgaande lijn heeft zijn aandacht nodig.

Dit schooljaar is een aantal vernieuwende zaken opgezet. Over het algemeen is de sfeer op school sterk verbeterd ten opzichte van een paar jaar geleden.

Ronald geeft aan dat de directie een aansturende rol heeft in de verantwoordelijkheid geven en nemen binnen het team. Dit speelt zich af op het niveau van team versus directie maar ook leerkracht versus leerlingen.

Er is te weinig aan reflectie gedaan op school-, team- en leerlingniveau. In november 2015 heeft er een audit plaatsgevonden. Van daaruit is de school een aantal zaken met pilots gaan opzetten. Sinds januari 2016 is de school op de goede weg. Vooral de pilot de-hele-dag-Dalton is goed aangeslagen.

De school staat voor verschillende uitdagingen, waarvan het onderwijs passend maken aan de populatie er één van is. De middenmoot is van een hoger niveau dan het landelijk gemiddelde. De reken- en taalmethode zijn niet toereikend. Compacten, verrijken en verbreden is aan de orde.

Het aanwakkeren van “Wat wil je leren?” en “Wat is je doel?” vanaf de kleuters heeft nu zijn aandacht. Ook wil het team de leerlingen meer verantwoordelijkheid geven over hun eigen leerproces.

De schoolleiding heeft met medeweten en betrokkenheid van het team een eerlijke evaluatie beschreven in dit visitatieverslag. Directie en team realiseren zich terdege hoe de stand van zaken is en tonen duidelijk welke weg ze ingeslagen zijn. Men laat ook goed zien met welke versnelling de zaken weer worden opgepakt.

Uit de gesprekken met ouders

We spreken met een viertal enthousiaste ouders. Ouderbetrokkenheid is erg groot. De school wordt door ouders als fijn, lekker dichtbij en open ervaren. De toonzetting van communicatie is de laatste tijd veel vriendelijker geworden. Wie de nieuwsbrieven schrijft is onduidelijk. Ouders ervaren de leerkrachten als toegankelijk. Wanneer er een beroep wordt gedaan op beschikbaarheid, staan ouders te dringen om mee te kunnen doen. Ouders hebben vertrouwen dat wat op school gebeurt goed is voor hun kinderen.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurslid: Mevrouw M. Streefland

Mevrouw Streefland is lid van het college van Bestuur van Stichting Openbaar Onderwijs aan de Amstel. Zij is de direct leidinggevende van de directie van de 2e Daltonschool. De opdracht die het bestuur aan de schooldirectie heeft gegeven is om dalton weer goed op de kaart te zetten en het team aan te spreken op de gemaakte afspraken en het naleven hiervan.

D.m.v. de 5- punten vragenlijst ontvangt het C.v.B. feedback over de school, deze is positief ingevuld zowel op kwaliteit als kwantiteit. Mevrouw Streefland heeft aangegeven dat het CvB nog een slag kan maken in haar kwaliteitssysteem om dalton meer tegemoet te komen en te borgen in de gehele organisatie. De interesse en aandacht is er zeker vanuit het bestuur. Het bestuur heeft vertrouwen in het team en directie dat de gewenste cultuuromslag plaats vindt.

beoordeling

nr	kernwaarden	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *		X
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		X
2	Zelfstandigheid		X
3	Samenwerking		X
4	Reflectie	X	
5	Effectiviteit- doelmatigheid		X
6	Borging		X

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Optimaliseer wat betreft de kernwaarden vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerking wat er nu is, zodat de leerlijnen naast helder en duidelijk voor een ieder ook consequent door alle leraren in alle groepen worden gehanteerd.
Nr. 2	Werk na de basis weer volledig op orde te hebben gebracht de leerlijnen voor de kernwaarde reflectie zo uit dat ze voor iedereen helder en duidelijk zijn en ook consequent door alle leraren in alle groepen worden gehanteerd.

slotopmerkingen

Hier willen wij beginnen met het benoemen van twee 'parels'. Het experiment met 'de hele dag dalton' ziet er goed uit. In deze school met leerlingen die wel wat aan kunnen, kan dit een krachtig instrument worden om het daltononderwijs te optimaliseren. Als tweede noemen wij de Expertgroepen die ingesteld zijn om het weggezakte daltongehalte weer op te halen. In korte tijd is weer veel opgepakt.

In het visitatieverslag beschreef de school realistisch de stand van zaken. Tijdens de visitatie zien we dat ook terug. Wat betreft de kernwaarden vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerking is nog wel wat 'fine-tuning' noodzakelijk. De voldoendes die wij geven zijn aan de magere kant. We hebben goed overwogen en doorgesproken met de directie of wij zouden adviseren over twee of vijf jaar terug te komen. Er is voldoende goede wil en deskundig potentieel onder de leerkrachten en de directie dat wij met vertrouwen ervoor kiezen de school over vijf jaar opnieuw te visiteren. Daarenboven is de leerlingenpopulatie van een niveau dat vraagt om meer uitdagingen in het leren. Het is goed voor de leerlingen meer mogelijkheden te creëren om ambitieuze doelen na te streven.

In het slotgesprek met het team hebben we aangegeven dat het goed is in twee jaar tijd de basis weer helemaal op orde te hebben (aanbeveling 1) om op dat moment collega's van daltonscholen te vragen met een kritisch oog te komen consulteren.

Wij danken team en directie voor de open houding die zij hadden om ons de visitatie naar behoren te laten uitvoeren.

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum
P.F.M. Meuwese		12 januari 2017

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zèlf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de “slotopmerkingen” genoemd in het visitatieverslag.

Het team heeft de visitatie als prettig ervaren. Er werd op een open manier naar ons Daltononderwijs gekeken en de gegeven feedback is in onze ogen terecht. Een enkele leerkracht gaf aan dat ze niet hebben kunnen laten zien wat ze graag wilden laten zien, omdat ze tijdens het korte klasbezoek van 20 minuten door de visiteurs overladen werden met vragen die niet altijd Dalton-gerelateerd waren. Dat vonden deze collega's jammer. Dit hebben zij aangegeven tijdens het nagesprek en daar werd door de visiteurs prettig op gereageerd. Het team kijkt positief terug op de visitatie en gaat enthousiast en vol vertrouwen met de aanbevelingen aan het werk.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Optimaliseer wat betreft de kernwaarden vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerking wat er nu is, zodat de leerlijnen naast helder en duidelijk voor een ieder ook consequent door alle leraren in alle groepen worden gehanteerd.
actie	Besluitvorming 'Hele dag Dalton' of verder met huidige systeem van 'takentijd'. Aan de hand van deze keuze wektaken kritisch bekijken en zorgen dat daar een doorgaande lijn wordt aangebracht. Bij de vernieuwde wektaken ook aandacht hebben voor doorgaande lijn wat betreft keuzewerk en samenwerken. Optimaliseren van de inzet van coöperatieve werkvormen. Leerlingenraad samenstellen, zodat meningen van leerlingen gehoord worden en mee kunnen worden genomen bij besluitvorming.
uitvoerenden tijdvak	Leerlingen, leerkrachten, Dalton-expertgroep, directie. Besluitvorming 'Hele dag Dalton' schooljaar 2016-2017. Vernieuwde werkwijze wektaken schooljaar 2017-2018. Optimaliseren van de inzet van coöperatieve werkvormen 2017-2018. Werken met een leerlingenraad schooljaar 2017-2018.
scholing/ externe ondersteuning	Het team van de 2 ^e Daltonschoon wil de komende periode kijken bij andere Daltonschoolen. De kijkvraag die zij beantwoord willen krijgen is; Hoe geven Daltonschoolen vorm aan 'De hele dag Dalton?'. Daarnaast zullen de proeftuinen die reeds binnen school aanwezig zijn, verder gaan met experimenteren. De directie faciliteert collegiale consultatie, zodat leerkrachten bij de proeftuinen kunnen kijken. Er worden overleggen gepland om te bespreken wat volgens de leerkrachten goed gaat en waar aandachtspunten liggen. De inzet van coöperatieve werkvormen zal vooral door 'good practise' en van en met elkaar leren verder ontwikkeld worden. Lezen van literatuur met als doel op de hoogte zijn/blijven van (de nieuwste) Daltonontwikkelingen achten wij ook van belang.

toelichting	<p>Een groot deel van het team is enthousiast over het experiment 'De hele dag Dalton', omdat ze zien dat deze werkwijze bij onze leerlingen past. De visitatiecommissie zag ook zeker de meerwaarde en was enthousiast over datgene wat ze bij de proeftuinen zagen.</p> <p>Het team vindt de inzet van coöperatieve werkvormen geschikt om kinderen optimaal van en met elkaar te laten leren.</p> <p>Het team vindt de meningen van leerlingen belangrijk en wil daarom een leerlingenraad samenstellen.</p>
--------------------	---

aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Werk na de basis weer volledig op orde te hebben gebracht de leerlijnen voor de kernwaarde reflectie zo uit dat ze voor iedereen helder en duidelijk zijn en ook consequent door alle leraren in alle groepen worden gehanteerd.
actie	Doorgaande lijn reflectie (met onder andere nakijken, feedback geven, kindgesprekken voeren, werken met portfolio, enzovoort) uitwerken en implementeren.
uitvoerenden	Leerlingen, leerkrachten, Dalton-expertgroep, directie.
tijdvak	Schooljaar 2018-2019 en 2019-2020
scholing/ externe ondersteuning	Interne en externe collegiale consultatie. Literatuurstudie.
toelichting	Het team vindt het belangrijk dat kinderen leren reflecteren. In onze ogen is het belangrijk dat kinderen kritisch leren kijken naar eigen gedrag en handelen en daarover een mening kunnen vormen om aan de hand daarvan hun gedrag en handelen, indien nodig bij te kunnen stellen.

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
R. Blikman	directeur		
P.F.M. Meuwese	visitatievoorzitter		6 februari 2017

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van de NDV.